

سید محمد کاظم سجاد پور
تحلیگر مسائل بین الملل

سه سال از آغاز جنگ اوکراین گذشت و جنگ وارد چهارمین سال خود شد. همزمان سروصدای فراوانی در مورد احتمال پایان جنگ در معامله‌ای بین آمریکا و روسیه، بدون عنصر اوکراینی، شنیده می‌شود و این باعث خشم قابل ملاحظه‌ای در اروپا و مخصوصاً در اوکراین شده است. اوج این خشم در دیدار زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین و همراهان او، با دونالد ترامپ، ریاست جمهور آمریکا و اعضای عالی‌رتبه دولت او، در کاخ سفید به طرز بی سابقه‌ای در معرض دید جهانیان قرار گرفت. این دیدار که در واقع مصاحبه‌ای مطبوعاتی، دو رئیس جمهور با رسانه بود، از زمان عادی عبور کرد. در ابتدا نرم پیش رفت ولی به تدریج، بر این جلسه که با سؤال‌های خبرنگاران، دچار هیجان می‌شد، در صدا و حرکت بدن دو طرف، خشم برجسته و برجسته‌تر شد و منجر به برهم خوردن دیدار اصلی گردید و زلنسکی واشینگتن را بلافاصله ترک کرد. هرچند که رسانه‌ها، عمدتاً چند دقیقه آخر خشمگینانه جلسه را نمایش دادند، اما تمامیت مصاحبه از نظر روانشناسی سیاسی حائز اهمیت بود و البته، خشم به آن جلسه منحصر نشد و در اروپا، نیز پژواک این خشم شنیده شد. آنچه که در این دیدار گذشت، در کنار مباحث راهبردی کلان منازعات بین‌المللی، چگالی ابعاد روانشناختی در تجزیه و تحلیل شرایط کنونی جهان سیاست را برجسته می‌کند. خشم دو رئیس جمهور آمریکا و اوکراین از هم، خشم و تنفر رئیس جمهور اوکراین از رئیس جمهور روسیه و خشم رهبران اروپایی از رؤسای جمهور آمریکا و روسیه، صرفاً پدیده‌های مربوط به افراد نیست، بلکه بازتابی از

دکتر بهمن آرمان در گفت و گو با «آرمان ملی»:

فشارهای دولت پزشکیان

در سال آینده

افزایش پیدا خواهد کرد

کسری بودجه دولت در سال آینده تشدید خواهد شد

برای امیدواری مردم باید اقدامات عملی در اقتصاد انجام داد

آرمان ملی - احسان انصاری: سال آینده شرایط اقتصادی کشور به چه سمتی حرکت خواهد کرد؟ این مهم‌ترین سوالی است که این روزها مردم در کوچه و بازار از هم می‌پرسند. این در حالی است که کشمکش‌ها بین ترامپ و ایران همچنان ادامه دارد و ترامپ با سیاست فشار حداکثری گام‌های جدیدی در تقابل با ایران برداشته است. وی در تازه‌ترین اقدام خود علیه ایران برای تحریم‌ها چهاره اندیشی کند و سپس دست به اصلاحات براساس اظهارات سخنگوی وزارت خارجه آمریکا قرار است از هر گونه تسهیل‌گری اقتصادی درباره ایران جلوگیری کند. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی چشم‌انداز اقتصادی در سال آینده با دکتر بهمن آرمان

« با توجه به شرایط کنونی در زمینه چالش‌های اقتصادی و بین‌المللی در سال آینده با چه وضعیت اقتصادی مواجه خواهیم بود؟

واقعیت این است که شرایط اقتصادی کنونی غیرعادی و بحران‌زا است. اگر بخواهیم واقع‌بینانه به موضوع نگاه کنیم بهبود وضعیت اقتصادی کشور و مردم منوط به حل مناقشات بین‌المللی ایران است و تا زمانی که این مناقشات حل نشود نمی‌توان نسبت به بهبود وضعیت امیدوار بود. در شرایط کنونی ایران ارتباطی با بازارهای پولی و سرمایه‌ای جهان ندارد و به همین دلیل هیچ کشوری حتی چین نیز حاضر نیست تأمین مالی پروژه‌های ایران را بر عهده بگیرد چه برسد به کشورهای اروپایی، ژاپن و کره جنوبی. بخش بزرگی از منابع ارزی ناشی از صادرات ماسک در کاوش به داخل کشور نیستند. من معتقدم بودجه‌ای که برای سال آینده در نظر گرفته شده دارای نقایص بزرگی است و بخش‌های مهمی از منابع پیش‌بینی شده در بودجه محقق نخواهد شد. در چنین شرایطی دولتی با کسری بودجه مواجه خواهد شد و مجبور می‌شود اسکناس بدون پشتوانه چاپ کند. همه این موارد دست‌به‌دست هم می‌دهد تا نرخ تورم در سال آینده افزایش پیدا کند. در چنین شرایطی سوداگری مالی در بخش مسکن و ارز و طلا افزایش پیدا خواهد کرد. من معتقدم دولت در تدوین بودجه سال ۱۴۰۴ دیدگاه توسعه‌ای نداشته و به مقوله توسعه توجه نکرده است. این در حالی است که دولت به راحتی می‌تواند از طریق اوراق سپرده ویژه به جای سپرده عام که مشخص نیست منابع مالی آن در چه زمینه‌ای هزینه می‌شود اقدام به استفاده از این ابزار کارآمد کند به همین دلیل من افاق روشنی را در سال ۱۴۰۴ برای اقتصاد ایران مشاهده نمی‌کنم و معتقدم چالش‌های اقتصادی امروز جامعه ایران همچنان ادامه خواهد داشت و در برخی زمینه‌ها تشدید نیز خواهد شد.

« **ترامپ فشار حداکثری خود را روزبه‌روز علیه ایران افزایش داده و به تازگی معافیت تحریمی عراق در راستای خرید انرژی از ایران را نیز تمدید نکرده است. در چنین شرایطی کشمکش بین ایران و آمریکا همراه با چه پیامدهایی خواهد بود؟**

ترامپ به خوبی به این نکته آگاهی دارد که به دلیل اینکه ۶ درصد نفت جهان در خاورمیانه قرار دارد این منطقه باید از امنیت کافی برخوردار باشد. از سوی دیگر بخش عظیمی از منابع گاز جهان در قطر و ایران قرار دارد. آمریکا نیز با وجود اینکه از دهه ۵۰ تکنولوژی جایگزین نفت را داشت اما اجازه نداد میزان استفاده از نفت کاهش پیدا کند. شرایط به شکلی است که میزان سرمایه‌گذاری شرکت‌های انرژی مانند توتال و شل روبه کاهش است و تلاش می‌کنند خود را از این چرخه خارج کنند. به همین دلیل خاورمیانه نیازمند امنیت است

مردم در صورتی به آینده امیدوار خواهند شد که راهکارهای عملی برای مشکلات خود مشاهده کنند و رئیس جمهور نیز باید برای مشکلات کشور راهکار عملی بدهد

آرمان ملی - احسان انصاری: سال آینده شرایط اقتصادی کشور به چه سمتی حرکت خواهد کرد؟ این مهم‌ترین سوالی است که این روزها مردم در کوچه و بازار از هم می‌پرسند. این در حالی است که کشمکش‌ها بین ترامپ و ایران همچنان ادامه دارد و ترامپ با سیاست فشار حداکثری گام‌های جدیدی در تقابل با ایران برداشته است. وی در تازه‌ترین اقدام خود علیه ایران برای تحریم‌ها چهاره اندیشی کند و سپس دست به اصلاحات براساس اظهارات سخنگوی وزارت خارجه آمریکا قرار است از هر گونه تسهیل‌گری اقتصادی درباره ایران جلوگیری کند. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی چشم‌انداز اقتصادی در سال آینده با دکتر بهمن آرمان

« **حضور فردی مانند ایلان ماسک در کنار ترامپ به خوبی نشان می‌دهد که او اهمیت بیشتری به مسائل اقتصادی خواهد داد تا مسائل سیاسی**

تأیید می‌کند. همه چیز مشخص است و ما در وضعیت بحرانی و پیچیده‌ای قرار داریم. آن چیزی که سیاستمداران عنوان می‌کنند بآن چیزی که به آن عمل می‌کنند تفاوت دارد. ما باید در مسیری قرار بگیریم که مبادلات تجاری و اقتصادی ایران با کشورهای دارای تکنولوژی و سرمایه به روال سابق برگردد. در شرایط کنونی تکیه ایران روی اقتصاد چین و روسیه است که دارای تکنولوژی نیستند. از سوی دیگر روسیه هیچ‌گاه دیدگاه مثبتی نسبت به توسعه اقتصادی و سیاسی ایران نداشته و کشور قادر نیست برای مدت طولانی فشارهایی را تحمل کند که در شرایط عادی کمتر کشوری می‌تواند آنها را تحمل کند. هیچ کشوری در شرایط تحریم به رشد اقتصادی دست پیدا نمی‌کند. به همین دلیل نیز بجز دوران سازندگی که فعالیت‌های اقتصادی کشور در اوج قرار داشت دیگر ما نتوانسته‌ایم دوره رشد اقتصادی را تجربه کنیم. در حدود ۱۲ سال است که میزان تشکیل سرمایه ناخالص داخلی نه تنها مثبت نبوده و بلکه منفی نیز بوده است. اگر رشدی نیز در این زمینه وجود داشته بسیار پایین بوده است. آقای پزشکیان نیز که سال‌هاست در فضای سیاسی ایران فعالیت کرده و سابقه وزارت و چندین دوره نمایندگی مجلس دارد به خوبی به این نکته آگاهی دارد که کشور رانمی‌تواند در شرایط تحریم به سوی توسعه اقتصادی هدایت کرد.

« **در صورتی که مذاکره‌ای صورت نگیرد که از شواهد نیز چنین بر می‌آید پزشکیان چگونه می‌تواند تحریم‌ها را کاهش بدهد و وضعیت اقتصادی را سامان بدهد؟**

این سوالی است که باید رئیس جمهور و مجموعه حاکمیت به آن پاسخ بدهند. مردم در صورتی به آینده امیدوار خواهند شد که راهکارهای عملی برای مشکلات خود مشاهده کنند و رئیس جمهور نیز باید برای مشکلات کشور راهکار عملی بدهد و از دادن شعار و وعده‌هایی که به هیچ عنوان امکان تحقق ندارد پرهیز کند. تنها در چنین شرایطی است که می‌توان نسبت به آینده هوشیار بود و گزینه وضعیت همچنان به همین صورت و با مشکلات و چالش‌های بزرگ ادامه پیدا خواهد کرد. باید به این واقعیت اذعان کرد که تنش‌های موجود در روابط خارجی ایران همچنان به عنوان مانع مهمی در ارتباط اقتصاد ایران با کشورهای جهان و همچنین بهبود وضعیت اقتصادی مردم وجود دارد. ما از نیمه دولت اصلاحات تا امروز دارای پایین‌ترین میزان سرمایه‌گذاری نسبت به تولید ناخالص کشور هستیم. به صورت طبیعی دولت‌هایی که بر اساس ایدئولوژی بنا نهاده می‌شوند منافع ملی را در نظر نمی‌گیرند.

« **آقای پزشکیان که سابقه وزارت و چندین دوره نمایندگی مجلس را دارد، به خوبی آگاه است که کشور رانمی‌تواند در شرایط تحریم به سوی توسعه اقتصادی هدایت کرد**

این اتفاق دیر یا زود رخ می‌دهد و دولت پزشکیان با فشارهای شدیدتری مواجه خواهد شد. هر چند تاکنون نیز عملکرد دولت متناسب با وعده‌هایی که داده نبوده است.

محمد علی ابطحی:

رهبر انقلاب توپ را به زمین ترامپ انداخت

به زمین آمریکا بازگرداند. سید محمد علی ابطحی با اشاره به بیانات رهبری در دیدار رضانی با مقامات و مسئولان نظام، بیان کرد: به دنبال اعلام ترامپ مبنی بر ارسال نامه‌ای به رهبر معظم انقلاب، انتظار شنیدن نظرات رهبری در دنیا بالا گرفته بود. خیلی‌ها به دنبال این بودند تا رهبر انقلاب را تحت فشار قرار دهند تا یا گفت‌وگوی مستقیم با آمریکا را بپذیرد یا آماده یک درگیری وسیع و رویارویی با تهدیدهای ترامپ شویم. وی اظهار کرد: از نگاه بنده تویی که توسط ترامپ

ندارد. این فعال سیاسی اصلاح طلب تاکید کرد: بیانات رهبری هم فضا را آرام کرد و هم در برابر شوت محکمی که توپ را به زمین ایران انداخته بود، توپ به زمین آنها بازگشت. رهبر انقلاب موضع هوشمندانه، سیاستمدارانه و قابل توجهی اتخاذ کردند. پاسخ به ادعاهای اروپایی‌ها نیز قطعا منکیزم خود را دارد. ایران تاکنون هر بار که در معرض آزمون آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار گرفته است، موفق بیرون آمده است. در موضوع هسته‌ای گره‌ای درکار نیست. وی افزود: غربی‌ها اعلام می‌کنند که مایمی خواهیم ایران هسته‌ای مسلح نباشد. خود ایران نیز رسماً اعلام کرده که مسلح کردن هسته‌ای بنا به فتوای رهبری غیرقابل قبول است. لذا در این حوزه مشکلی وجود ندارد.

چهار سنار بوی احتمالی در مورد رابطه ایران و آمریکا

آیا توافقی هسته‌ای در راه است؟

هرگونه توافق میان ایران و آمریکا رابطه ایران با روسیه و چین که اخیراً تقویت شده را پیچیده‌تر خواهد کرد. بکن و مسکو از طریق همکاری‌های اقتصادی و نظامی از ایران حمایت کرده‌اند، و ایالات متحده ممکن است با ارائه شراکت‌های استراتژیک جایگزین، تلاش کند نفوذ ایالات متحده در منطقه را متعادل کند. اینونتو مادمی شد. اگر ایران فرصت‌های بهتری را در همکاری با چین و روسیه ببیند ممکن است تضمین‌های قوی‌تری پیشنهادی از سوی آمریکا را رد کند. این رسانه هندی با اشاره به نامه اخیر دونالد ترامپ رئیس‌جمهوری تازه آمریکا خطاب به رهبر انقلاب با پیشنهاد مذاکره میان دو کشور به گمانه‌زنی درباره مسیر پیش روی رابطه ایران و آمریکا پس از ارسال این نامه پرداخته است.

نامه ترامپ

این رسانه با گمانه‌زنی درباره مفاد ذکر شده در نامه ارسالی ترامپ برای رهبر انقلاب می‌نویسد: «ممکن است توقف فعالیت هسته‌ای ایران در ازای کاهش جزئی تحریم‌ها پیشنهاد شده باشد. هم چنین، ممکن است نامه شامل مفادی درباره نقش ایران در مسائل منطقه‌ای در خاورمیانه به ویژه در سوریه، عراق و یمن بوده باشد. از جمله احتمالات دیگر ذکر مشوق‌های اقتصادی در نامه بوده است. این ادعا مطرح شده که پیشنهاد ترامپ به ایران مشوق‌های اقتصادی در قالب دسترسی محدود به دارایی‌های مسدود شده و ترتیبات تجاری مشروط ارائه می‌کند. هم چنین، این احتمال وجود دارد که سازوکارهای راستی‌آزمایی قوی برای کسب اطمینان از صلح صلح‌آمیز بودن برنامه هسته‌ای طبق تایید بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در نامه ذکر شده باشد. هم چنین، این نامه ممکن است شامل تعهدات امنیتی بلندمدت بوده باشد که می‌تواند مذاکرات امنیتی گسترده‌تری را برای جلوگیری از درگیری‌های آینده ارائه دهد.»

واکنش‌ها به نامه

این رسانه درباره واکنش‌ها نسبت به نامه ترامپ به رهبر انقلاب می‌نویسد: «کارشناسان بر این باورند که تهران از مذاکره مستقیم با ترامپ به دلیل اقداماتی که او پیش‌تر در قبال ایران انجام داده صعبانی است. مقام‌های ایرانی تاکید کرده‌اند که هرگونه توافق هسته‌ای باید با لغو کامل تحریم‌ها و تضمین‌هایی در برابر خروج مالی یکجانبه آمریکا در آینده همراه باشد. اقدامات ترامپ علیه ایران قطعاً مورد انتقاد دموکرات‌ها و جمهوریخواهان قرار خواهد گرفت. دموکرات‌ها ممکن است به طور بالقوه قدرت او را برای شروع مذاکرات به چالش بکشند.»

پیامدهای بالقوه

این رسانه با اشاره به اینکه شاید بزرگ‌ترین چالش برای مذاکرات آینده بین ایران و آمریکا «سوءظن متقابل مقام‌های دو کشور نسبت به یکدیگر» باشد، می‌نویسد: «ایران با راه‌آز تغییر سیاست‌های آمریکا به ویژه پس از خروج اقتصادی انتقاد کرده است. هرگونه توافق هسته‌ای پیامدهای ژئوپولیتیک گسترده‌ای در خاورمیانه به همراه خواهد داشت. دوستان ایالات متحده، اسرائیل و عربستان سعودی با معامله‌های غیرقابل بازگشت در مورد اهداف هسته‌ای ایران مخالف هستند. هر دو کشور (عربستان سعودی و اسرائیل) هر نوع توافقی را که به اعتقاد آنان در قبال تهران به اندازه کافی سخت‌گیرانه نباشد تحت فشار قرار خواهند داد. علاوه بر این، تحریم‌ها به اقتصاد ایران صدمه زده و باعث افزایش نرخ تورم و کاهش فرصت‌های است. هرگونه توافق بالقوه می‌تواند اقتضای اقتصادی جدیدی را برای ایران فراهم کند، اما میزان کاهش تحریم‌ها در مذاکرات و چانه‌زنی مسئله‌ای محوری است. علاوه بر این، اگر به ایران اجازه داده شود صادرات نفت خود را افزایش دهد، بازار جهانی انرژی ممکن است تحت تأثیر قرار گیرد و در نتیجه قیمت کلی نفت خام جهانی کاهش یابد. بکن و مسکو از طریق همکاری‌های اقتصادی و نظامی از ایران حمایت کرده‌اند، و ایالات متحده ممکن است با ارائه شراکت‌های استراتژیک جایگزین، تلاش کند نفوذ ایالات متحده در منطقه را متعادل کند. اگر ایران فرصت‌های بهتری را در همکاری با چین و روسیه ببیند ممکن است تضمین‌های قوی‌تری پیشنهادی از سوی آمریکا را رد کند.»

چهار سناریو

این رسانه در ادامه به چهار سناریوی احتمالی پیش روی رابطه ایران و آمریکا پس از نامه اخیر ترامپ خطاب به رهبر انقلاب پرداخته است: مذاکره موفق و حصول توافق جدید؛ اگر دو طرف بتوانند به توافق دست یابند، توافق هسته‌ای جدید می‌تواند امضا شود و راه را برای روابط بهتر ایران و آمریکا هموار کند. بن بست در رابطه و بروز تنش‌های مستمر؛ اگر ایران پیشنهاد مذاکره را رد کند یا بر شرایط غیرقابل قبول برای ایالات متحده با فشاری کند، ممکن است تنش باقی بماند یا حتی بدتر شود. گفت‌وگوهای دو جانبه ایالات متحده با میانجی‌گری جهانی؛ سازمان ملل با اتحادیه اروپا ممکن است وارد مذاکره شوند و میانجی‌گری کنند که منجر به یک راه حل دیپلماتیک گسترده‌تر شود. بالاگرفتن سطح تنش نظامی؛ اگر دیپلماسی با شکست مواجه شود هر یک از طرفین ممکن است از طریق متحدان و نیابتی‌های منطقه‌ای خود به بلوف نظامی یا اقدامات نامنظم نظامی روی آورند.